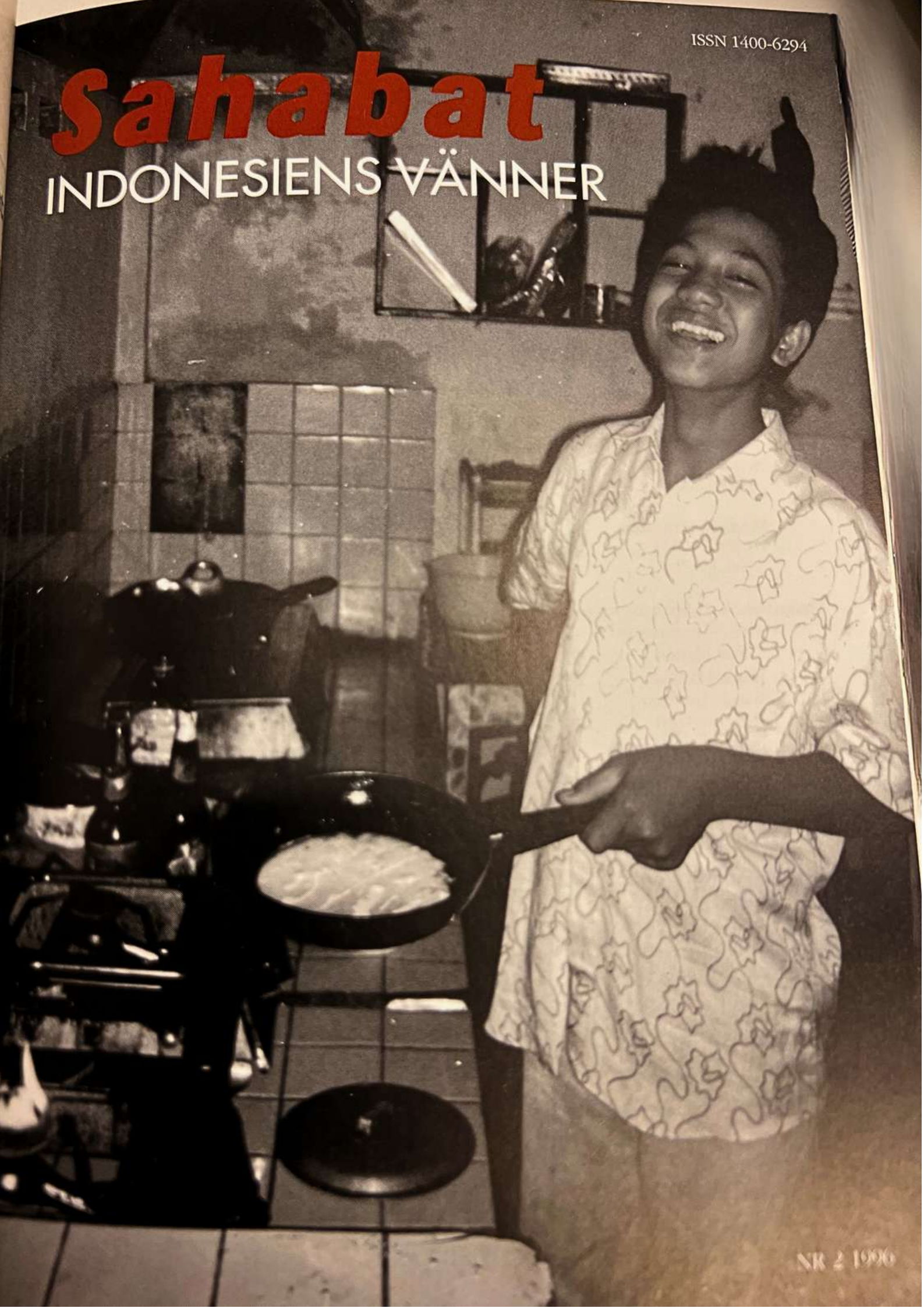

ISSN 1400-6294

Sahabat INDONESIENS VÄNNER

NR 2 1990

SIS
Svensk-Indonesiska Sällskapet
Box 19048
104 32 Stockholm

Utgivare
Svensk-Indonesiska Sällskapet

Redaktör
Kent Larsson
Väktargatan 70A :121
754 22 Uppsala
Tel/Fax 018-24 66 15

Ordförande
Gunnar Huss
tel.bostad: 018-300 300
Fax 018-303142

Medlemsärenden
Peter Gest
08-15 71 11

Medarbetare i detta nummer

Anders Weidemann

Eva Hedén

Hans Hansson

Prasto Suminar

Martin Gest

Roland Stolt

Foto

Kent Larsson

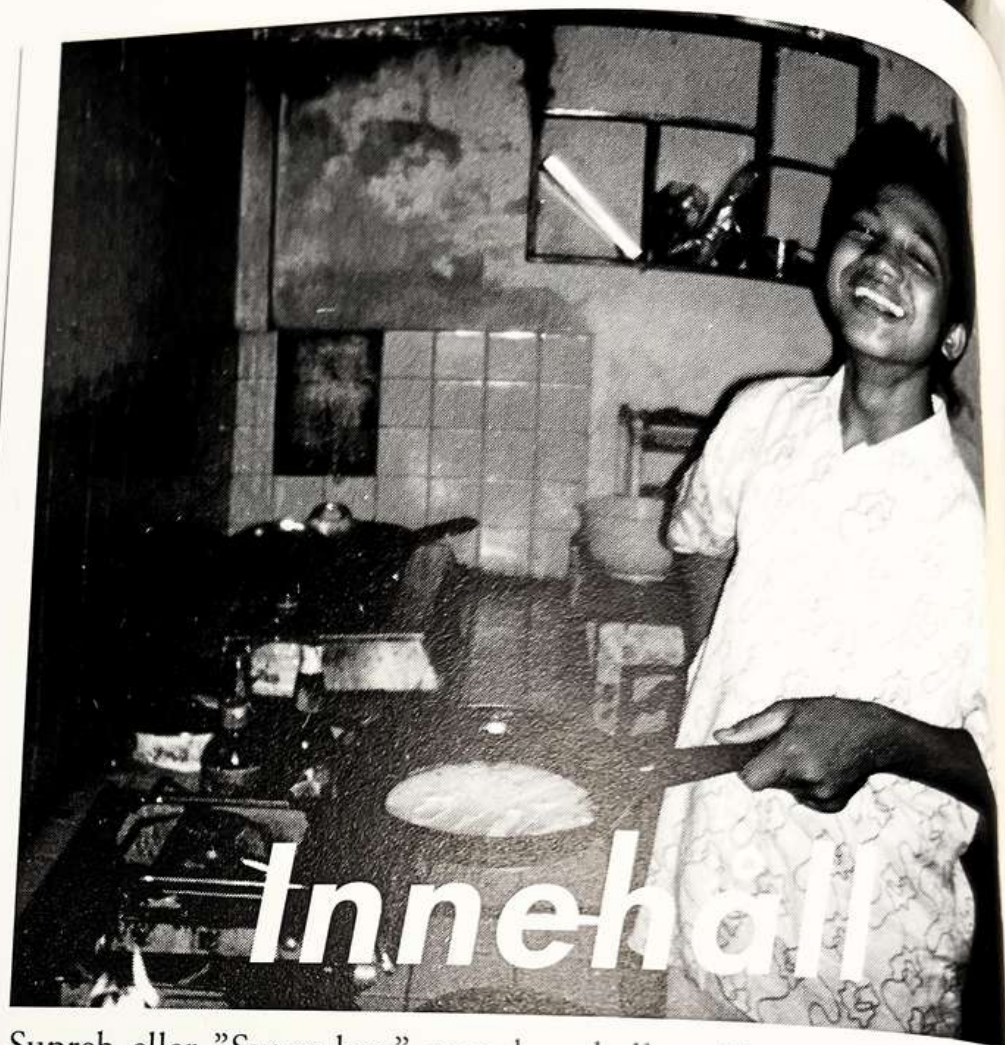
Hans Hansson

Grafisk form och layout
Peter Gest

Repro
ARKET Officin AB

Tryck
ARKET Officin AB

momsbefriad

Supreh eller "Super-boy" som han kallas tillagar en av sina berömda pannkakor på "Caterina", Yogyakarta.

4 Blues - en sann vän.

5 På gång !

6 Vitt, grått och orange

10 Matsidan

12 Dykning på Bali

13 Gamelan musiken överlever

14 Prasto Suminar

Hör av er !

Jag hoppas att ni haft en trevlig sommar och minnesvärd sommar.

Nu när hösten knackar på dörren och den mörka och kalla årstiden närmar sig så hoppas jag att ett nytt nummer av Sahabat värmer.

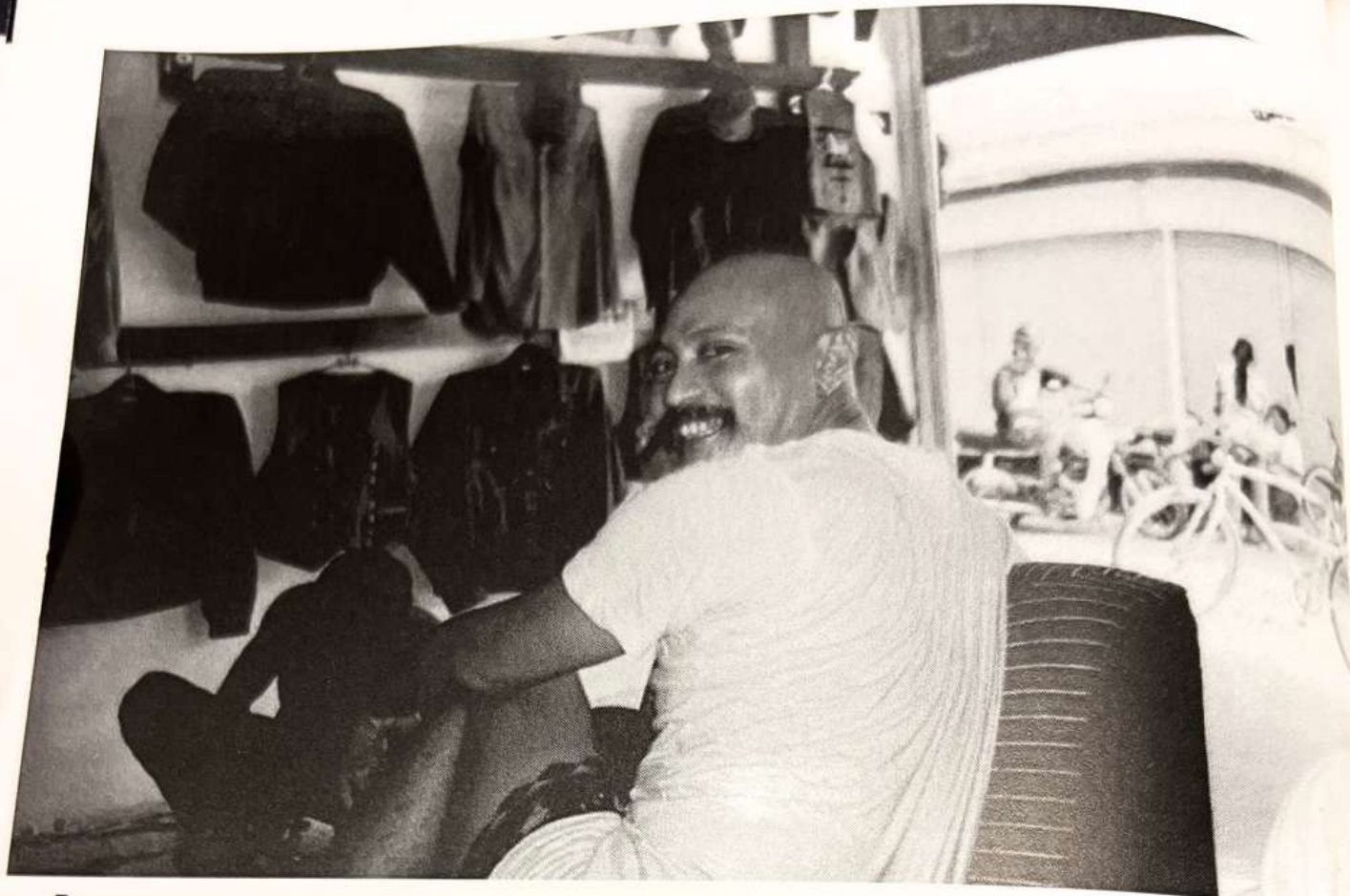
För att tillgodose era önskemål på en så intressant och varierande medlemstidning som möjligt, är vi på redaktionen i behov era synpunkter och kritik. Det är ju trots allt eran tidning...

Nästa nummer blir ett dubbelnummer, vilket innebär att vi kommer att behöva mycket material till artiklar. Därför ber jag er redan nu **HÖR AV ER !**

Prova gärna något av recepten i detta nummer. Lättlagat och mycket gott.

Selamat membaca !

Kent Larsson

Blues - en sann vän

Foto: Kent Larsson

Hero - eller Blues som han kallar sig - växte upp i Jakarta. Han drömde om en framtid som advokat, började så studera juridik på Universitet. Han tröttnade dock på storstadslivet och begav sig till Bali. Han tog jobb som servitör, skräddare m.m.

Blues tyckte om att umgås med de turister som ständigt besöker ön. Han började långsamt att lära sig svenska och på den vägen är det. Blues driver nu sin egen Shop där han tillverkar och säljer jackor, västar och byxor i framförallt skinn, men även mocca och jeansstyg. Blues har två anställda som möjliggör att han då och då kan utöva sin stora passion i livet, nämligen att spela munspel. Blues uppträder ofta på någon nattklubb i Kutas myllrande nattliv, då han spelar - just det, Blues - med stor känsla.

Blues Leather Shop har med åren blivit en populär samlingspunkt för många svenskar som besöker Bali. Där finns bl.a svenska tidningar att läsa och svenskt snus till salu. Men det som lockar mest är nog Blues själv som är en stor underhållare då han är på humör. Han har hjälpt många med diverse problem som kan uppstå på resan.

Besöker ni Kuta på Bali, så missa alltså inte ett besök hos denne man. Blues är lätt att känna igen, ofta klädd i byxor bestående av läderlappar i regnbågens alla färger, en t-shirt med svensk text och en snusnäsduk på huvudet. Butiken finner ni på Poppies Lane II.

Kent Larsson

Kulturfestival i Täby

De 28 och 29 september anordnar Täby kultur och Täby Centrum Företagarförening en stor kulturfestival. Det blir aktiviteter av olika slag bl.a skärmutställning av ett 30-tal föreningar och studieförbund.

Konstutställning samt uppträdande av ett stort antal olika artister. Bland dessa märks Charlie Norman, Robert Wells och Bodil Malmsten.

Täby symfoniorkester under ledning av George Lidström spelar Mendelsons Midsommarnattsdröm. Även Sandviken Big Band mfl.

Tibble teater ger "Tre och en flygel" med Sven Wollter, Viveca Seldahl och Berdt Egerbladh.

Det blir även indonesisk dans på invigningsceremonin.

Restaurang Geoffreys i Täby centrum gästas av Prasto Suminar.

För ytterligare information och bokning av bord kontakta Amy Lasut:

Tel. arb.:08-768 97 43

Tel.bost. 08-792 36 96.

Efter förra årets succé är det åter dags för

Pasar Malam

Datum söndagen den 24 November

Platsen är Brygghuset Norrtullsgatan 12, Hamburgersalen.

Entré avgiften är 15 kronor för vuxen och 10 kronor för barn.

Bl.a. avsmakning av indonesiska rätter för cirka 20 kronor/portionen, lotteri, diverse försäljning och uppträdanden. Inbjudan kommer senare med posten.

Du som är intresserad att medverka med eventuell försäljning, hör av dig till Elisabeth Stenqvist på telefon 08-81 34 11

Sulawesi

Den 19 November är det en föreläsning på Läs & Res om Sulawesi av Katarina Riddarberg.

Klockan 18.00 - 19.30, Swedenborgsgatan 3, tunnelbana mariatorget.

Ring och boka plats på telefon 08-452 96 96 (dock ej på telefonsvararen).

Entré 45:- men då ingår även fika från 17.45

Logi

2 stycken konstnärer däribland den i Indonesien välkände *Siahnagra*, söker logi så nära Stockholms centrum som möjligt.

Är beredda att betala hyra, cirka tre månader omgående.

Kontakta Louise Velandar-Nehls på telefon 08 784 15 65 till arbetet, hem 08-640 28 51

Vitt, grått, orange

Gatan, trottoaren och parkeringsområdet utanför bankkontoret är min värld. Intet skrymsle är för mig okänt. Jag hittar, bär ansvar och håller ordning. Det är jag som håller kaoset borta från tröskeln.

Oen starka solen får de två mynten i min hand att glänsa och kasta reflektioner. Etthundrafemtio rupie. Hundra till mig och femtio till banken jag arbetar för. Jag stoppar ned dem i den orange overallens vänstra ytterficka, och tar sedan upp den smutsgrå näsduken ur den högra för att torka svetten ur pannan. Luftens föroreningar lämnar svarta spår på den en gång vita bomullstrasan. Om regnperioden ända kunde börja snart, och förlösa oss från dammet, från den tryckande hetan.

Fast svett är mitt levebröd. Ingen svett betyder ingen sol bara regn. Öser regnet ned stannar människor hemma och deras motorcyklar med dem. För både jag och Allah vet att motorcyklarna, tillika svettdropparna i min panna, är mitt livsuppehälle, mina etthundra rupiah jag får för att bevaka en parkerad motorcykel utanför banken. Bilar kostar trehundra femtio, men de får sällan plats vid trottoarkanten på denna alltför tätt trafikerade väg.

En statstjänsteman kör upp för den lilla nivåförhöjningen, upp på trottoaren invid banken. Jag har sett honom långt innan han får syn per mig. Jag vinkar in honom till ert ledig plats i raden av parkerade motorcyklar. Ingen kan påstå att jag inte klarar av min uppgift - jag vet alltid precis var det finns plats för ytterligare en motorcykel. Alltid. Statstjänstemannen i sin gråblå kostym lägger växeln i neutralt läge - jag kan se det gröna "n" et lysa på instrumentpanelen och stänger av

motorn. Han lägger hjälmen på det svarta sätet och tar emot mina små dispositionskvitton utan att se per mig. Ett kvitto för motorcykeln utan ett mindre för hjälmen. Sväng dörrarna in och till bankkontoret fortsätter att pendla fram och tillbaka en stund efter att han gått in. Jag säkrar rutinmässigt

fast hjälmen på den igendammade backspegeln så att jag skall kunna ha full översikt över dem alla - och fäster en kopia på dispositionskvittona under sadelremmen där hjälmen förut låg. Till slut rättar jag till Hondan så att den står i rätt linje och närmre med det andra tiotalet parkerade motorcyklar.

Det är jag som ser till att allting flyter smidigt, att människorna i staden hittar ett säkert ställe att parkera. Ta stats tjänstemannen till exempel om inte jag hade funnits hade han fått leta länge efter en parkeringsplats, och sedan hade han fått sitta och oro sig under mötet för att motorcykelrt skulle stjälas. Statstjänsteman har viktiga affärer för sig, och jag hjälper dem på deras väg, hjälper dem att sköta vart land. För att inte tala om affärsmän, lärare, militärer, bank tjänstemännen själva och andra utbildade människor. Jag förenklar deras liv, gör det lite lättare. Varalotter är olika per denna jord affärsmännen gör affärer, lärarna undervisar, militärerna beskyddar, polisen håller ordning på människor och jag håller ordning på motorcyklar. Vi har alla funnit vår lott, var dharma, och tillsammans utför vi våra plikter, precis som i min grannes bikupa. Astaga! Vad varmt det är - trots att det bara är förmiddag. Morgon trafiken har börjat tunnats av. Fast bilar, cyklar, lastbilar, bussar, cykel taxis och motorcyklar fortsätter i en alltjämt stadig ström att fylla den spända atmosfären med buller och avgaser. Oljudet har jag vant mig vid för länge sedan - jag hör det knappt längre och avgaserna sköljer jag snabbt och enkelt av mig när

jag på kvällen kommer hem till byn. Mina grannar, som fortfarande arbetar på risfälten, brukar skratta när de ser det svarta vattnet rinna av mig. De säger att en dag kommer smutsen, föroreningarna och avgaserna inte längre att gå bort. Jag kommer att förvandlas till en Neger. Jag brukar låta dem ha sitt roliga och skrattar med dem. De är ju trots allt bybor. Fast denna abnorma värme kommer jag aldrig att vänja mig vid. Vad är meningen med den? Vad vill Allah att vi skall göra? Särskilt som jag hjälper ytterligare en parkerande bankkund till rätta -den här gången en av stadens många studenter -ser jag trafikpolisen på andra sidan gatan. Det är samma trafikpolis som alltid - jag känner omedelbart igen honom på hans haltning, hans mustasch och kraftiga käben. Han lutar sig mot mot väg stolpe, röker en cigarett. An så länge klarar trafikljusen av att hålla ordning. Han får tillfälle att vila upp sina armar innan lunchens rusningtid. Vi liknar varandra, han och jag. Vi delar så mycket trafiken, avgaserna, bullret, solen och svetten innanför uniformen. Han håller ordning på fordonen som rullar, jag de stillastående. Det är bara färgen på uniformen som skiljer sig åt.

Jag känner alla människor som arbetar på min gata. Tidningsförsäljaren-Bambang heter han - och jag brukar ta en nejlike-cigarett tillsammans. Den beväpnade dörrvakten till banken, Benny, har jag inte pratat så mycket med, men vi är inte på något sätt obekanta. Cigarettförsäljaren Wayan är också tyst av sig, men när han öppnar munnen brukar de mest besynnerliga historier strömma ut. Hans mor är balinesiska, Gift med en javanesisk handelsresande. Han brukar berätta om Bali och dess märkliga gudar, berättelser om magi och besjälade stenar, precis som han varit där, vilket jag inte skulle tro. Hur skulle en cigarettförsäljare få ihop tillräckligt med pengar för en resa till Bali? Bredvid banken finns ett svartmålat träskjul där Hardo och Suwando lagar

punkteringar, fyller på luft och säljer bensin i gula tvålitersflaskor. Sjuhundra femtio rupiah per liter. Tidigt på morgonen, innan solen gått upp, fyller de upp flaskorna vid bensinstationen två kilometer västerut för sjuhundra rupiah litern, ibland sexhundrafemtio, det beror på vem som arbetar. Sedan drar de dem bak på en egen hopsnickrad kärra till deras lilla skjul vid vår gata. Det är emellertid punkteringar som ger de stora pengarna. Tusen rupiah tar de för att laga en punktering. Har de tur bärs tio stycken trasiga innerslangar förbi under en dag. Det blir tiotusen, innan utgifter. Det är tre gånger mer än vad de tjänar på sockerfabriken. Fast jag är nöjd med mitt ämbete. BNI är en populär bank, Den attraherar många motorcyklar varje dag. åtminstone under torrperioden.

Gatan lever. Alltjämnt råder en ständig ström av bilar, motorcyklar och människor. jag brukar leka en lek med mig själv: jag ser på människor som vandrar längs trottoaren, eller på förarna till alla dessa fordon. jag stirrar på dem, ser dem i ögonen, trots att jag vet att man inte borde. Sedan försöker jag gissa vilka de är, vad de är och vart de är per väg. Det spelar ingen roll om jag har rätt eller fel - för mig kommer de ändå att förbli den karaktären jag ger dem. Jag ser fruar på väg att träffa deras älskare i hotellrumms skumma belysning. Jag ser pensionerade lönnmördare på väg mot sitt sista fatala uppdrag. Jag ser tjuvar med stulet gods innanför kläderna, prinsessor från fjärran öar, i sökan efter sin prins som försvann i ett krig för länge sedan. Jag ser tigrar i mänsklig skepnad, vandrande spöken. Jag ser söder havets drottning, Nyai Ratat Kidul, vars kropp egentligen är vatten, men vi dödliga ser bara kött och blod, en vacker kvinna. Ibland tror jag att jag är född med ett sjätte sinne, att jag kan se vad andra inte kan. De börjar jag fundera på om det verkligen är meningen att jag skall vara parkeringsvakt, eller om Allah har förberett

något annat. Men den tiden kommer att avslöja sig själv. Det är ingen idé att tänka på det sättet. Al'shallah. Om Gud vill kommer det också att bli. Dagarna blir långa, men de rinner ändå förbi. Som idag.

Solen får mig att kisa. Mitt i himmelen är dess strålar förödande. Min näsduk är nu genomblöt av svett, den svalkar inte längre min panna.

Jag drar finger topparna med ett jämnt tryck längs mina ögonbryn i ett försök att hindra svett-dropparna från att de tränger in i mina redan svidande ögon. Trafiken har ökat och avgaserna med dem. Trafikpoliserna brukar få förstärkning, men idag verkar det inte så. Jag hjälper en medelålders prydligt klädd kvinna -en arbetssökande änka? - med hennes Yamaha, och spanar samtidigt utöver gatan. Mycket riktigt; i mitten av gatan, rakt över de hel dragna linjerna, står min bekanta trafikpolis och försöker kontrollera den tunga trafiken. Han visslar med sin pipa, vars signal drunknar i motorernas alla oljud. Han viftar med sina armar och händer, ger tecken. Motorcyklarna och lastbilarna dundrar tätt förbi honom där han ensam står i sin gråvita uniform. Hade det inte varit lagens stränga böter och respekten en polis åtnjuter, Så hade situationen varit ohållbar - i stundens brådska hade ingen brytt sig. Men nu fungerar det; förarna lyder och trafiken stockar sig inte.

Jag har lärt mig alla hans signaler och rörelser. De är i och för sig inte så många eller svåra, men jag tror att jag kan dem nu. Stopp! Kör! Vänstra fil, stanna: Högra fil kör! Svängande trafik, halt! Vem som helst skulle kunna klara av att vara trafikpolis.

Plötsligt känner jag en knack på ryggen. Bakom står en kraftig kostymklädd man. Röd i ansiktet viftar han med kvittot framför ansiktet på mig. "stå inte här och dröm", säger han hårt. "Kör fram min motorcykel istället:" jag tar emot de hopknycklad svettiga retur kvittona med höger-

handen. Vänsterhanden håller jag respektfullt under högra armbågen, som sig bör. Snabbt finner jag hans Honda Grand - jag kan mitt jobb och bänder den fram ur sin plats för att flinka föra fram den mot den cemen-terade trottoarned-farten. Stödet låter jag hela tiden vara nerfällt ifall, mot all förmodan, den skulle tippa över. Den förklädde svartmagikern säger ingenting när han räcker över de två mynten. Raskt sätter han sig på motorcykeln, trycker på startknappen, sätter på sig hjälmen utan att knyta bandet, och försöker bege sig. det är svårt, trafiken står nästan stilla, irriterande tutor hörs allt oftare, allt högre.

Återigen spanar jag utöver gatan, men smogen och trafikset täcker mitt synfält. Så finner jag till slut trafikpolisen. Han står mitt i korsningen. Trasiga lyser trafikljusen varken rött eller i grönt, och ensam försöker trafikpolisen reda ut de allt längre och tätare köerna. Det är lätt att se att han har tappat kontrollen över oordningen för länge sedan. De allra mest vigilanta motor-cykel-förarna zick-zackar fram mellan bilarna och lastbilarna för att smita före, ta vänstersvängen hastigt, i förhoppning om att vinna ett par minuter. Luften ovanför korsningen dallrar svart av tomgångens alla utsläpp. En kakofoni av tutor får decibelnivån att närma sig smärtgränsen. Någonting kommer att brista, gå sönder. Den gode trafikpolisen viftar allt han kan, men situationen är ohållbar. Han är trots allt bara utrustad med två händer, och korsningens alla avtagningsvägar kräver minst dubbelt så många, hmmm...

Jag kan knappt tro att det är sant. Vi gör det! Det fungerar verkligen. De följer oss. Mina händer kastas fram och tillbaka i luften, men kontrollerat, som de västerländska dirigenterna under kulmineringen av ett intermezzo. Stopp! Kör! Vänstra fil, stanna! Högra fil kör! Svängande trafik, halt! Ha, det fungerar ! Fram och tillbaka

flyger mina händer. Det är bara att kopiera trafikpolisens egna rörelser, så styr vi tillammans trafiken åt det rätta hållet! Två uniformer tillsammans grått, vitt, orange - färgerna kompletterar varandra. Tillsammans är vi fullständigare. Stundvis uppstår en glugg i mitt synfält och min partner på andra sidan korsningen uppenbarar sig för ett flyktigt ögonblick. Jag är säker på att han ser mig med tillit under de mörka pilotglasögonen. Det gör mig ingenting att svetten lackar, att uniformen klibbar fast mot min rygg. Jag har aldrig känt mig helare. Lastbilarna susar förbi mig med en fanfar av tutor där jag står mitt i korsningen. Bussarna spyr ut ogenomtränglig avgasmoln rakt mot mitt ansikte. Mina ögon svider, men det spelar ingen roll det känns nästan som om jag vore ett med trafiken, ett med avgaserna, ett med staden och dess människor. Trafikpolisen signalerar till högertrafiken att svänga, jag likaså. Först sprätter motorcyklarna förbi mig med ett ljudligt smattrande, därefter bilarna. Sedan kommer bussarna och annan tyngre trafik. Marken gungar. Oljuden är öronbedövande. Om de ändå kunde låta bli att tuta - allting har ju löst sig nu, eller hur? Plötsligt blir jag medveten om att jag skrattar högt. Alhamdulillah ! Detta måste vara min rätta plats i vårt samhälle, min roll i vår bikupa!

Den mötande trafiken vid den östra vägförgreningen börjar bli otålig efter en startsignal. De främsta motorcykel förarna börjar tröttna, de smiter före, svänger utan vår tillåtelse. Jag kan se chaufförerna stirra på mig irriterat, rakt i ögonen. Jag försöker få rådgivning av trafikpolisen, min kollega, men den tunga trafiken tillåter mig inte en kortaste glimt. Det är upp till mig nu. Det är min tur att lösa den akuta situationen. Jag bär min uniform stolt när jag ger grön signal. Ingenting händer. Vad är detta?! Övetygande och demonstrativt ger jag åter igen signalen. Bara signalhorn besvarar mig. Kanske kan de inte längre

se mig, nu när trafiken har blivit mer kaotisk. Kanske står jag på en blind punkt, här vid sidan av vägen. Jag lämnar de vita streckens beskydd och tar ett steg ut mot mitten av korsningen, där trafikpolisen förut stod.

Det dröjde flera timmar innan förstärkningen kom. En patrullerande polisbil lyckades till slut ta sig fram genom kaoset, och ropa på hjälp via komadion. Trafikpolisens armar var då så överansträngda att de skakade synligt. Parkeringsvakten hade då legat i korsningen en lång stund, ansiktet mot asfalten, orörlig. Hans högra arm och vänstra ben antydde onaturliga vinklar. De säger att han var galen. Vad gjorde han där egentligen, viftande med armarna, mitt i vägen, under den allra hektigaste rusningstrafiken? Hans orange overall var nedsmutsad, sönderriven och bar synliga röda fläckar. Ni förstår, i det rådande kaoset var trafiken ostoppbar. Det finns ingen chans att få syn på honom där han låg, innan det var försent. Det fanns ingen chans att hinna reagera, ingen chans att styra undan. Ingen chans. För sent.

Anders Weidemann

Red.anm. Anders skrev denna novell då han studerade vid UGM, Universitas Gadjah Mada i Yogyakarta.

Ayam Panggang Saus Kecap

Värm upp ugnen till 175°C. Sätt in kycklingklubborna och grilla dem tills de får en mörk färg.

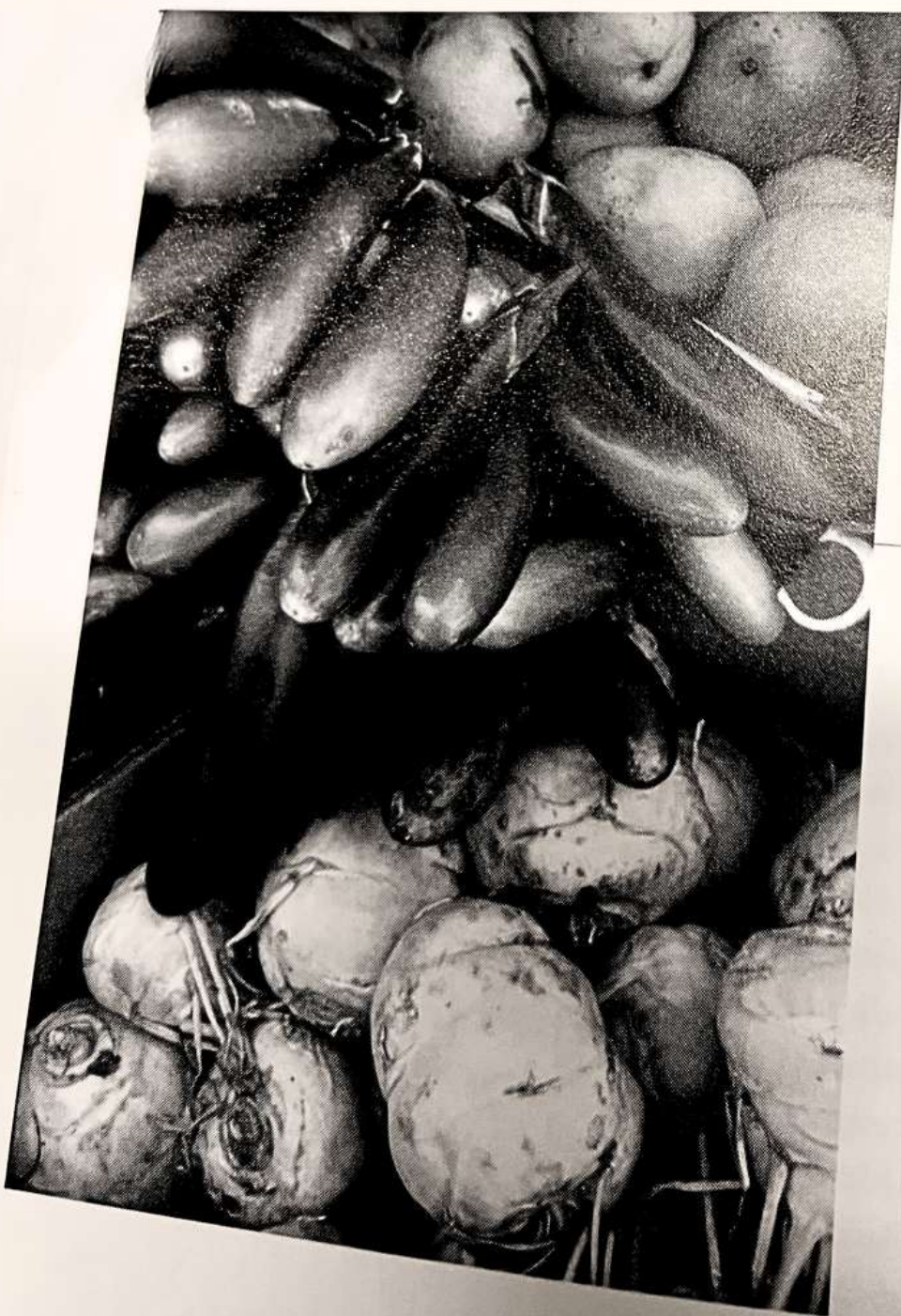
Fräs vitlök och gullök i en stekpanna. Tillsätt sedan tomatketchupen, ostronsåsen och socker. Krydda med salt & peppar.

Lägg sedan i de grillade kycklingklubborna och till sist sojasåsen.

Serveras med ris.

Selamat makan !

Prasto Suminar

2 Klyftor Vitlök (pressad)

1 st. Gullök (hackad)

10 msk. Tomatketchup

5 msk. Indonesisk söt sojasås

1 msk. Ostronsås

1 tsk. Socker

4 st. Kycklingklubbor (marinerad med en pressad vitlök, salt, peppar samt röd / vitvinsvinäger)

CA 4 DL

1 medelstor lök

1 ° msk solrosolja

1 ° dl jordnötssmör eller

3 dl finhackade jordnötter

2 tsk vitlökspulver

2 msk santenpulver (1 dl kokosnöt mjölk)

1 tsk sambal

1 tsk farinsocker

1 tsk pressad citron

1 tsk ketoembar (koreander)

3 msk ketjap manis (söt soja)

salt

Bumbu Bali Ikan

Torka fisken med hushållspapper. Gnid in dem i citron och låt dem dra i 10 minuter i kylskåpet. Torka av fisken på nytt och strö lite salt och vitpeppar på dem.

Värm oljan i en wadjan (wok) och stek fiskarna 2 minuter på varje sida.

Värm i en annan kastrull Bali-såsen, på låg värme.

Lägg nu fiskarna på hushållspapper en kort stund lägg dem sedan försiktigt i såsen.

4 PERSONER

500 gr fisk (kolja, makrill, torsk eller lax)

2 msk pressad citron

Salt och vitpeppar

200gr skalade räkor

3 msk solrosolja

3 dl Bali-sås

1 medelstor purjolök, strimmad

Låt det småputtra i 2 till 3 minuter. Blanda nu i de skalade räkorna.

Servera i skål och strö över purjolöken.

Selamat makan !

Martin Gest

Kecang Saus

Jordnötsås

Skär löken fint och fräs i olja tills den får lite färg. Rör ner jordnötssmöret, sambal, och vitlökspulver. Fräs lite i cirka en minut. Rör hela tiden.

Häll i lite vatten så att konsistensen blir som en tjock sås. Låt såsen koka sakta i några minuter. Rör hela tiden !

Tillsätt ketjap, kokosmjölken, farinsocker, pressad citron, ketoembar och smaka av med salt. Rör såsen i någon minut till. Då den har fått en jämn konsistens är den färdig att serveras

Martin Gest

Dykning på Bali

Foto: Roland Stolt

I ett läge när överexploateringen av Bali tagit sanslösa former vill jag tända hoppets stjärna. Åtminstone för dykintresserade.

Balis dykplatser erbjuder en artrikedom och, under gynnsamma förhållanden, sikt i världsklass. Även om fantastiska dykmål aviseras längre Österut så kan de ännu inte räknas som lämpliga för normalturister.

De intressanta dykmålen runt Bali begränsar sig till nordsidan och ön Nusa Penida. Även om dykning i dessa områden erbjuds från Kuta Beach är det ej något gott val, då man efteråt mest minns en 2-3 timmars vansinnesfärd i vardera riktningen.

Mitt råd är därför att direkt ta sig till Lovina (Kalibukbuk) och där kontakta lokala dykskolor som anordnar utfärder. Lovina ligger strategiskt placerat mitt emellan Menjangan och Tulamben, som är de mest kända dykmålen på norrsidan. Hotell finns i alla prislägen och Lovina lämpar sig både för lyxturister och ryggsäcksfolk. Ständigheten på dykskolorna har drivits upp p.g.a konkurrensen, men varierar fortfarande. Jag dök med Malibu Diving Center och togs om hand väl.

En annan lämplig utgångspunkt för utfärder är Candidasa som är beläget i nordöst. I likhet med Lovina så är Candidasa lagomt stort med rimliga avstånd till Nusa Penida och Amed, två givna höjdpunkter. Rakt utanför ligger Gili Tepekong som kräver stor dykvana p.g.a. starka strömmar.

För er som funderar på att ta dykcertifikat lönar det sig att snoka runt. Det kan finnas svenska instruktörer att tillgå. Annars finns engelsk talande överallt. Bästa tidpunkt för dykning är maj till augusti, övrig tid är förhållandena mer osäkra men sällan omöjliga.

Dyk säkert och ha en trevlig resa !

Roland Stolt

Red, anm. Roland Stolt är en mycket erfaren dykare. Han har jobbat som instruktör i bl.a. Indonesien och Thailand. Roland studerar för närvarande i Gävle, samt leder exkursioner åt Gävle dykarskola.

Gamelanmusiken överlever

Indonesisk musik symboliseras med mångfald och tradition. Med musik ackompanjerade man forna tiders rituella och religiösa ceremonier. En uppsättning slaginstrument bestående av cymbaler och två trummor tillhörde de vanligaste instrumenten i dessa sammanhang. Över hela arkipelagen har man spelat på stränginstrumenten, flöjt och sjungit vid upprörandet av gångna tiders historiska och religiösa teaterstycken. Tron på musiken som medel för kommunikation med osynliga krafter har varit utbredd. Emedan musiken varit starkt knuten till religiösa ritualer och aktiviteter; har den religiösa tron påverkat valet av instrument och musikstil genom århundraden. Hellre än att byta gammalt mot nytt, har man föredragit att lägga nytt till det äldre med en följd att musikstilarna levt vidare sida vid sida. Trots variationer av sträng- och blåsinstrument, kör- och -solosång (t.o.m. naturen stod till tjänst genom vinden) är uppsättningarna av slagverk fler än i övriga delar av vår värld.

Gamelans cymbaler skiljer sig i storlek, är skålformade med en upphöjning i centrum och formade i mässinggods med varierande tjocklek. Det påstås att dessa cymbaler har tillverkats så långt tillbaka som för 3000 år sedan och tros äga övernaturliga krafter. En enkel uppsättning slagverk består av fyra till fem små cymbaler stämde i olika toner och två till tre trummor. Cymbalerna slås an en och en för att passa in mellan de olika tonarterna. Några slås an kort och regelbundet medan andra bildar melodin och variationerna i rytmen.

På Flores behandlar man än idag instrument och musik med stor respekt då dessa anses upprätthålla banden med Öns förfäder vilket de gjorde innan kristendomen kom till de östra delarna av Indonesien. Än idag tar man fram sina ömt vårdade slagverk vid festligheter och spelar med stor ingivelse i flera timmar. Till och med Minangkabau-folket på Sumatra, bland vilka de flertalet konverterade till islam på 1500-talet, ackompanjerar sina islamiska poem med tamburiner. För att försäkra sig om en god risskörd tar man än idag fram de gamla slagverken och håller ceremonier enligt gammal tradition,

Gamelan från Java och Bali är världens äldsta orkester. Traditionen att vara ett redskap för att upprätthålla kontakten med förfäderna och symbol för fruktbarhet, gjorde att gamelan kom att integreras med hinduismens och buddismens spridning. Under denna tid utvecklades gamelanmusiken och kom att bli alltmer avancerad i sitt sätt att föra ut de spirituella budskapen.

Denna utveckling innebar att det tillkom fler instrument till den ursprungliga uppsättningen slagverk bl.a. en antal mässingxylofoner. En orkester kunde bestå av 30 musiker och tillhörde oftast någon av de regionala härskarna. Man arrangerade tävlingar ute i de olika regionerna som gick ut på att kora en kombination av den bäst dansande och vackraste smyckade gruppen ackompanjerad av gamelanmusik.

De olika tonlägena i musiken symboliserar lycka, hjältemod, likgiltighet, stolthet m.m. Stämmorna är essensen av musik för indonesen som lyssnar. Detta innebär att den ena gamelan inte låter likt till tonföljden.

Bild från drottning Beatrice av Hollands stadsbesök i Jakarta

Foto: Hans Hansson

den andra. Musikens roll har förändrats under 1900-talet till att i många delar bli en ren underhållning där åskådaren betalar inträde utan att delta aktivt.

Man har under senare tid etablerat skolor för att bevara och uppmuntra äldre tiders musiktraditioner. Trots denna satsning blir det inte med samma inlevelse och känsla man utbildar idag som när man lärde sig forna tiders traditioner av respekterade mästare och släktingar ute i byarna. Än om musiken är den samma påverkar sättet man lär sig på meningen med utövandet. Syftet blir inte att vara en del av den sociala och religiösa tillvaron utan ett sätt att bevara musiken

på. Gamelanmusiken har genom århundraden påverkats av kulturella skiftningar med dess olika syften och överlevt vilket gör att den förblir världens äldsta orkester. Indonesisk musik och framförallt gamelan har funnit lösningen för att överleva dagens föränderliga värld.

Hans Hansson

Prasto Suminar

Prasto Suminar växte upp i Yogyakarta, Javas kulturella huvudstad. Prastos intresse för den indonesiska matkulturen väcktes under den tid han hjälpte till i sin familjs cateringfirma. Han började därför att utbilda sig på en internationell hotell & restaurang utbildning, som avslutades med ett år i Schweiz.

För sex år sedan kom Prasto till Sverige för att arbeta för Werner Fögli på Operakällaren. Det ledde vidare till arbeten på b.l.a. Sheraton, Stallmästargården och Viking Lines "Tema Fjär-
ran Östern". Prasto kommer att gästa Geoffrey's i Täby Centrum på den kommande kultur-

festivalen 28-29 september, där han b.l.a.kommer att tillaga läckerheter som:

oxfile på Sumatratravis, Nasi Rames och Gado-Gado.

Prasto är även styrelsemedlem i SIS och bidrar i detta nummer med ett av recepten på matsidan, han hoppas att fler svenskar skall upptäcka den rika indonesiska matkulturen.

Kent Larsson

Returadress
 Svendsindonesiska sällskapet
 Box 19 048
 104 32 Stockholm

En utflykt i Stockholms vackra skärgård

Den 1 september var vi ett trettiootal SIS:are, både barn och vuxna, som gjorde en utflykt till "Stockholms närmaste skärgårdsö" Fjäderholmarna.

Tillsammans tog vi båten från Nybroplan och fick oss en litet smakprov på den vackra skärgården som omger Stockholm.

Vi gjorde en gemensam promenad på ön, såg både på den lilla bondgården, som finns där, samt de olika hantverksbodarna som kunde erbjuda både glasblåsning, konstsmide, keramiktillverkning, textiltryck och mer därtill.

Några hade picknick med sig medan andra åt en framdukad skärgårdslunch på en av öns restauranger.

Denna dag hade vi också nöjet att hälsa flera nya personer från Indonesiens ambassad välkomna till Sverige och ett första SIS evenemang.

Vi som var med hade en trevlig eftermiddag tillsammans då vi i en härlig miljö kunde bekanta oss lite mer med varandra.

Eva Hedén

Annonsera i Sahab

Du har möjligheten att annonsera i Sahab. Visserligen är upplagan fortfarande blygsam, målgruppen är mycket köpstark och till intresserade av allt som rör Indonesien och ostasien.

Det kan vara resor eller handelskontakter. Våra bästa papayan kan köpas, var de kryddorna, de fantastiska serveringsställarna i gjutjärn eller de äkta indonesiska artiklarna finns.

ANNONSPRISER:

1 / 1 sida 800:-

1 / 2 sida 450:-

1 / 4 sida 250:-

Mervärdesskatt och reklamskatt utgår. Vi förutsätter, att annonsören kan leverera ett original. Utformningen av enklare annonser hjälper vi till med. Komplicerade annonser måste vi dock debitera till självkostnad.

LEVERANSADRESS:

Tills vidare bokas annonsplats hos oss som även tar emot annonsmaterial.

BETALNING:

Annonserna betalas mot faktura.

Sista inlämning

"DEADLINE" FÖR NÄSTA NUMMER

DEN 15 NOVEMBER